

Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinde Akran Desteğinin Önemi

Peer Support Importance In The School of Health Science Students

Işık Atasoy, Özlem Doğu

Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sakarya

Özet

Amaç: Bu çalışma, hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin okulda ve uygulama alanlarında birbirlerine yardımlaşma durumlarını değerlendirmek, akran desteğini etkileyebilecek değişkenleri ortaya çıkarmak amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Çalışma için ilgili kurumdan izin alınmıştır. Çalışmanın evreni bir devlet üniversitesinin ebelik ve hemşirelik bölümünde öğrenim gören 2. ve 4. sınıf öğrencileri (260 öğrenci) oluşturmuştur. Toplam öğrenci sayısının % 75'ine ulaşılmıştır. Veriler, "Tanıtıcı Bilgi Formu" ve 17 maddeden oluşan Çınar ve Çalışkan tarafından (2012) yılında Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği yapılan "Akran Desteği Ölçeği" ile toplandı. Araştırmanın istatistiği SPSS.21 programı ile yapılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin %35.4'ü ebelik (n:92), %64.6'sı hemşirelik (n:168) bölümü öğrencisidir. Akran desteği genel puan ortalaması 46.98 ± 11.3 iken alt ölçek puan ortalamaları sırasıyla fiziksel yardım 25.22 ± 6.13 , akademik yardım 10.83 ± 2.97 , duygusal yardım 10.92 ± 3.0 olarak tespit edildi. 2. sınıf öğrencilerin genel puan ortalaması 47.40 ± 11.51 ile 4. sınıflara 46.53 ± 11.14 göre çok az farkla yüksek bulunurken aralarında ki fark anlamlı değildi ($p=.374$). Etkili iletişim ve ekip çalışmasını ortaya koyan arkadaş varlığı ile akran desteği puan ortalaması arasında anlamlı farklılık olduğu belirlendi ($p=.014$). Akran desteği ölçeği fiziksel yardım, akademik yardım ve duygusal yardım alt puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark ve pozitif yönde yüksek düzeyde ilişki olduğu saptandı ($p < 0.05$).

Sonuç: Öğrencilerin arkadaş sahibi olması akran desteği ölçeğinin yardım puanlarını olumlu yönde etkilediği saptandı. Akran desteği ölçeği toplam alt puan ortalamalarının bölümlere göre farkı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (Hemşirelik: 48.02 ± 11.35 ; Ebelik: 45.07 ± 11.07).

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik ve ebelik öğrencileri; akran desteği.

Abstract

Objective: This study was planned to carry out the variables effects on the descriptive study to performed in order to evaluated which nursing and midwifery students help each other during the school and practices.

Methods: The study was done after taking permission from the relevant institution. The universe of the study was defined as a second year student and final year students of the Midwifery and Nursing Departments of a state university (260 students). 75% of the total number of students has been reached. Data was collected using a "Introductory Information Form" and the "Peer Support Scale" (PSS) consisting of 17 items, which was tested for validity and reliability in Turkish by Çınar and Çalışkan in 2012. The statistics of the survey were evaluated using window a package programme 21.0.

Results: 35.4% (n=92) of the total who participated in the study are midwifery and 64.6% (n=168) of them are nursing students. The peer support general mean score was 46.98 ± 11.3 , the physical help was 25.22 ± 6.13 , the academic support was 10.83 ± 2.97 , and the emotional support was 10.92 ± 3.0 . While the general mean score of sophomore students (47.40 ± 11.51) was slightly higher than seniors (46.53 ± 11.14), this difference was not significant ($p=.374$). There were statistically significant difference and high level relation positive way between the sub score of the physical help, academic support and emotional support at the peer support scale ($p < 0.05$).

Conclusion: It was determined that, help scores of peer support scale affected positively among the students who have friends. A statistically significant difference peer support scale total sub-scale mean according to department (Nursing: 48.02 ± 11.35 ; Midwifery: 45.07 ± 11.07).

Keywords: Nursing and midwifery students; peer support.

Giriş

İnsan en mutlu anında olduğu kadar en sıkıntılı anında da içinde bulunduğu toplumu oluşturan ailesinin, arkadaşlarının, öğretmenlerinin ve diğer kişilerin desteğine ihtiyaç duyar. Literatürde arkadaşlık sıklıkla gönüllü, sosyal-duygusal ihtiyaçları karşılayan, karşılıklı yardım ve sevgi içeren, informal kişisel ilişki biçimi olarak yer almaktadır. Akran ise, yaklaşık aynı yaşlarda benzer geçmiş, değer, yaşantı, yaşam tarzı ve sosyal bağlamı paylaşan bireye denir.^{1,2,3} Öğrenciler aynı yaş, aynı cinsiyet, aynı üniversite, aynı sınıfta olanlar gibi kendilerine benzeyenlerle arkadaş olmayı tercih etmektedirler. Bu durum öğrencilerin kendilerini daha rahat ve güvende hissetmelerini sağlar.^{3,4,5,6}

Akranla yardımlaşma insan yaşamının her döneminde vardır. Son zamanlarda akran destekli öğrenme yükseköğretimde yerini almaya başlamıştır. Eğitim, öğreten merkezli yaklaşımdan, öğrenen merkezli yaklaşıma doğru değişim göstermektedir. Bu değişimden hemşirelik eğitimi de etkilenmiş ve akran destekli eğitim modelinin kullanılması neredeyse zorunlu hale gelmiştir. İlgili literatür incelendiğinde; Akran desteği çalışmaları; bazı araştırmalarda akran danışmanlığı (Peer Counseling), bazı araştırmalarda akran öğretimi (Peer Tutoring), bazı çalışmalarda ise akran destekli öğrenme (Peer Assisted Learning) gibi isimlerle tanımlanmaktadır. Bu eğitim modelleri incelendiğinde akran rehberliğinde verilen bir eğitim modeli olduğu görülmektedir. Akran desteği süresince; öğrencilerin akademik başarılarının arttığı ve öğretim ortamından memnun kaldıkları görülmektedir.^{7,8,9}

Günümüzde akran desteği, sağlık ekibinin önemli bir üyesi olan profesyonel hemşireler, hemşirelik ve ebellek öğrencileri ve sağlık alanında görev alan akademisyenler için önemli bir kavramdır. Gelişim özellikleri ve düzeyleri açısından üniversite öğrencileri akran desteği almaya son derece uygundur. Akran desteği, tıp eğitiminde ve sağlık eğitimcilerinde etkili olarak kullanılmaktadır. Standartlarla iyi yapılandırıldığında hemşirelik öğrencilerinin klinik eğitiminde kullanılabilir etkin bir yöntem olduğu da belirtilmiştir. Akran eğitim desteği öğrencilere akademik gelişim, mesleki gelişim, bireysel özgüven duygusunun gelişiminin yanı sıra; iletişim, ikili ilişkiler kurma becerisi, ekip çalışması yeteneğinin gelişimi açısından oldukça önemlidir.^{10,11,12}

Yöntem

Bu çalışma, hemşirelik ve ebellek bölümü öğrencilerinin eğitimleri süresince yardımlaşma ve dayanışma durumlarını değerlendirmek, akran desteğini etkileyebilecek değişkenleri belirlemek ve bölüm-

ler arasında farkı ortaya çıkarmak amacıyla tanımlayıcı nitelikte yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma Sakarya ilinde bulunan bir üniversitenin hemşirelik ve ebellek bölümlerinde 2016-2017 eğitim öğretim yılında klinik uygulamaya çıkan hemşirelik ve ebellek bölümü ikinci sınıf öğrencileri ile akran desteği yapacak olan dördüncü sınıf 260 öğrenci oluşturmuştur. Ancak verilerin toplandığı tarihte devamsızlığını kullanan öğrenciler olduğundan gönüllü 260 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırmada toplam öğrenci sayısının %75'ine ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veriler, demografik özellikleri içeren kişisel bilgi formu ve "Akran Desteği Ölçeği" ile yüz yüze görüşme tekniği uygulanarak toplandı. Bilgi formu; araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olup, katılımcıların yaşı, cinsiyeti, aile yapısı ve okuduğu bölüm, mezun olduğu lise, kardeş varlığını belirlemeye yönelik bilgileri içermektedir.

Akran desteği ölçeği (Measuring peer caring behaviors of nursing students); Chien-Lin Kuo, Micheal A. Turton, Jane Lee-Hsieh, Hung-Fu Tseng, Chin-Lung Hsu tarafından (2007) geliştirilen ölçeğin Türk toplumuna uyarlanması Çalışkan ve Çınar tarafından 2012 yılında yapılmıştır. Hemşirelik öğrencilerinin birbirleriyle yardımlaşma durumlarını ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek 17 maddeden oluşmuş olup fiziksel yardım, akademik yardım, duygusal yardım başlıklı üç alt boyutu içermektedir. Ölçeğin genel puanı hemşirelik öğrencilerinin birbirleriyle yardımlaşma davranışları puanını vermektedir. En düşük toplam ölçek puanı 17, en yüksek toplam ölçek puanı ise 68'dir. Ölçekten alınan puan arttıkça arkadaş desteğinin arttığı, puan azaldıkça arkadaş desteğinin azaldığı şeklinde yorumlanmaktadır. Alt boyutları;

Fiziksel Yardım alt boyutu maddeleri 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 13'dür. (Puan aralığı 9-36).

Akademik Yardım alt boyutu maddeleri 8, 9, 10, 17'dir. (Puan aralığı 4-16).

Duygusal Yardım alt boyutu maddeleri 11, 14, 15, 16' dir. (Puan aralığı 4-16).

Ölçeğin tüm maddeleri olumlu olup 4'lü Likert ölçeği ile derecelendirilmiştir: Katılmıyorum (1), Kısmen Katılmıyorum (2), Katılıyorum (3), Tamamıyla Katılıyorum (4) şeklindeki derecelendirme kullanılmıştır. Çalışkan ve Çınar çalışmasında cronbach alfa katsayı

0.93 olduğu belirlenmiş, bizim çalışmamızda ise, cronbach alpha katsayısı 0.85 olarak örnekleme için yüksek güvenilir olarak değerlendirildi. ^{4,7}

Ölçek öğrencilerin sınıf ortamı ve uygulama alanlarında birbirleriyle yardımlaşma ve dayanışma durumlarını ortaya koymaktadır. Fiziksel yardım alt boyutu, sınıf arkadaşlarının yaşadıkları problemleri fark etmeleri, birbirlerine yardım ve destekte bulunmalarını, aralarında bir problem yaşandığında grubun dışında bırakmak yerine problemin çözümüne yönelik yapıcı öneriler sergileyebilmelerini gösterir. Akademik yardım, sınıf arkadaşlarının birbirleriyle akademik bilgilerini paylaşmaları ifade eder. Duygusal yardım ise, sınıf arkadaşlarının birbirlerini dinlemeleri, paylaşımları ve birbirlerine destek olmalarıdır.⁷

Verilerin Değerlendirilmesi

Elde edilen veriler SPSS 21 programı ile frekans, aritmetik ortalama ve bağımsız gruplarda t testi, Mann Whitney-U ve Pearson korelasyon testleri ile değerlendirildi. Demografik özellikleri belirlemede frekans analizi, bağımsız değişkenlerde iki farklı grubun karşılaştırılmasında t testi, akran desteği ölçeği alt puan ortalamaları arasındaki ilişkiyi belirlemek için pearson korelasyonu, akran desteği ölçeği alt puan ortalamaları ile bölümü arasındaki farkı belirlemek için de Mann Whitney-U testi kullanılmıştır.

Etik Konular

Araştırmaya başlamadan önce, fakülte yayın komisyonundan yazılı izinler alındı (044/9604). Araştırma örneklemini oluşturan öğrencilere çalışmanın amacı ve kendisinden ne beklendiği açıklanarak isteklilik ve gönüllülük ilkesi ışığında araştırmaya katılmaları için kendilerinden bilgilendirilmiş yazılı izin alındı. Ölçeğin çalışmada kullanılabilmesi için yazarlardan izin alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma sonuçları sadece bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesinde 2016-2017 eğitim öğretim yılında 2. ve 4. Sınıfta eğitim gören 260 öğrenci ile sınırlıdır. Bu çalışmada örneklemin tamamına ulaşılamamış olduğundan araştırma bulguları tüm hemşirelik ve ebelik öğrencileri için genellenemez.

Bulgular

Çalışmaya dahil edilen öğrencilerin yaş ortalaması 20.80±1.38 arasındadır. %40'ı Anadolu Lisesi mezunu, %88.1'i kadın, %79.6'sı

çekirdek aileye sahip, %95.8'i kardeşe sahiptir. Ayrıca, "Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin eğitim hayatları süresince destek alma ihtiyacı sorgulandığında öğrencilerin %66.5'inin eğitim hayatında destek ihtiyacı duymadıkları görülmektedir (Tablo1).

Tablo 1. Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Tanıtıcı Verileri (N=260)

	n	%
YaşOrt\sd =20.80 ± 1,38 (min=19 max=24)		
Mezun Olunan Lise		
Sağlık Meslek	61	23.5
Anadolu Lisesi	106	40.8
Diğer	93	38.8
Bölüm		
Hemşirelik	168	64.6
Ebelik	92	35.4
Cinsiyet		
Kadın	229	88.1
Erkek	31	11.9
Aile Yapısı		
Çekirdek	207	79.6
Geniş	53	20.4
Kardeşiniz Var mı?		
Evet	249	95.8
Hayır	11	4.2
Eğitim Hayatında Arkadaş Desteğine İhtiyaç Duyma		
Evet	87	33.5
Hayır	173	66.5

Öğrencilerin Akran Desteği Ölçeği'nden aldıkları alt boyut ve toplam puanları ile aritmetik ortalamaları tablo 2'de görülmektedir. Akran Desteği Ölçeği'nin alt boyut puan ortalamalarının 4 - 36 arasında değiştiği, Akran Desteği Ölçeği'nin toplam puan ortalamasının ise 46.98±11.32 olduğu belirlendi. Duygusal yardım alt puan ortalaması normal sınırlarda olduğu görülse de diğer alt boyut puanlarından daha düşük olduğu görüldü(10.92±3.00) (Tablo 2).

Tablo 2. Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Akran Desteği Ölçeği Puan Ortalamaları (N=260)

Ölçek bölümleri	Ort± SD (min -max)	Ölçek sınırları
Fiziksel Yardım	25.22±6.13 (9-36)	9-36
Akademik Yardım	16.00±10.83 (4-16)	4-16
Duygusal Yardım	10.92±3.00 (4-16)	4-16
Toplam	46.98±11.32 (17-68)	17-68

“Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin akran desteği ölçeği alt puan ortalamaları arasında ilişkiye bakıldığında; akran desteği ölçeği alt boyutlarından fiziksel yardım ile akademik yardım ($r=0.795, p<0.000$), fiziksel yardım ile duygusal yardım puanları ($r=0.819, p<0.000$) arasında pozitif yönde ileri düzeyde anlamlı ilişki ve farklılık olduğu bulundu (Tablo 3).

Tablo 3. Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinde Akran Desteği Ölçeği Alt Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki (N=260)

	Fiziksel Yardım		Akademik Yardım		Duygusal Yardım	
	r	p	r	p	r	p
Fiziksel Yardım			.795	.000	.819	.000
Akademik Yardım	.795	.000			.746	.000
Duygusal Yardım	.819	.000	.746	.000		

r: Pearson's correlation coefficient. p values of the statistically significant correlation coefficients were shown as bold

“Akran desteği ölçeği puan ortalaması ile hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin arasında anlamlı fark var mıdır?” sorusu için, hemşirelik ve ebelik öğrencileri arasında akran desteği ölçeğinin alt boyutları ve toplamından aldıkları puanları incelendiğinde, fiziksel yardım, akademik yardım ve duygusal yardım puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamadı ($p>0.05$). Ancak ebelik ve hemşirelik bölümü öğrencilerinin akran desteği ölçeği toplam puanları arasında anlamlı fark saptandı ($p<0.05$) (Tablo 4).

Tablo 4. Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinde Akran Desteği Ölçeği Alt Puan Ortalamaları ile Bölümü Arasındaki Fark (N=260)

	Hemşirelik (n=168)	Ebelik(n=92)	U ; p
	Ort± SD	Ort± SD	
Fiziksel Yardım	25.80±6.14	24.16±6.02	8.851.000; 0.052
Akademik Yardım	11.04±3.01	10.44±2.89	8.637.000; 0.115
Duygusal Yardım	11.17±3.00	10.46±2.95	8.837.500; 0.054
Toplam	48.02±11.35	45.07±11.07	8.973.000; 0.032

U: mann whitney u testi

“Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin aile yapısı ile akran desteği arasında anlamlı fark var mıdır?” Sorusuna, hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin akran desteği ölçeği alt puan ortalamaları ile çekirdek ya da geniş aile yapısı ve kardeş sahibi olma durumu arasında anlamlı fark gözlenmedi (çekirdek yada geniş aile olma: t ve p: 1.444; 0.150), (kardeş sahibi olma: t ve p: -1.439; 0.151) (Tablo 5).

Tartışma

Çalışmada “Eğitim hayatında destek ihtiyacı duyuyor musunuz?” ifadesine öğrencilerin %66.5’inin hayır demesine rağmen, yapılan çalışmalarda üniversite öğrencilerinin duygusal ve fiziksel açıdan destek aldıkları görülmektedir (Tablo 1). Türkiye genelinde 5829 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan bir çalışmada, üniversite öğrencilerinin en çok duygusal problemler yaşadıkları ve bu konuda arkadaşlarından destek aldıklarını göstermektedir⁴ Ayrıca, 2006 ve 2010 yılında üniversite öğrencileri ile yapılan başka bir çalışmada da “arkadaş destek” düzeyinin artmasına paralel olarak öğrencilerin “arkadaşlık” ve “sevgi” boyutlarında iyilik halinin yükseldiği bulunmuştur¹⁵ 2007 yılında Kuo ve diğerleri tarafından yapılan çalışmada akran desteği ile öğrenci hemşirelerin tutum ve yeteneklerinde gelişme olduğu belirtilmiştir.¹⁸ Mete ve diğerlerinin 2011 yılında hemşirelik öğrencileri ile yaptığı çalışmada klinik uygulamalarda birinci sınıfların dördüncü sınıf öğrencilerinden destek aldıklarında anksiyetelerinde azalma olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca dördüncü sınıflarında kendilerine güvenlerinin arttığı belirtilmiştir.²⁰

Üniversitede okuyan genç yetişkinlerin fiziksel, psikolojik ve akademik yardıma ihtiyacı olmaktadır. Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda akran desteğinin birincil derecede akademik başarı üzerinde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Nicpon ve diğerleri (2007) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerden sosyal destek düzeyi yüksek olan öğrencilerin akademik başarılarının da yüksek olduğu belirlenmiştir.^{21,22,23} Üniversite öğrencileri arasındaki destekleyici etkileşimler akran ilişkilerini geliştirme yönünde katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Öğrencilerin duygu, kaygı, sıkıntı ve dertlerini yakın arkadaşlarıyla paylaştıkları gözlenmiştir. Özkaleli ve diğerleri (2000) tarafından yurtlarda yapılan çalışmaya göre öğrencilerin % 66.9’u yakın arkadaşlarıyla paylaşarak, % 33.9’u da arkadaşlarıyla paylaşarak psikolojik sorunlarını çözmeye çalışmaktadır.¹⁶ Çalışmada duygusal yardım alt puan ortalaması normal sınırlarda olduğu görülse de diğer alt boyut puanlarından daha düşük bulunmuştur (Tablo2). Bu nedenle danışman öğretim elemanlarının akran desteğinin ve danışmanlık desteğinin önemini bilmesi gerekmektedir. Danışman öğrenciye olumlu davranışları öğreten, güçlendiren ve öğrencinin gelişmesine yardımcı rol üstlenmelidir.¹⁷ Ebelik ve hemşirelik öğrencileri sağlık kurumlarında stajyer pozisyonunda olduklarından en fazla fiziksel olarak birbirlerine yardım ettikleri, akademik olarak orta derecede yardımcı oldukları ancak, duygusal olarak birbirlerini daha az destekledikleri görülmektedir

Tablo 5 Hemşirelik ve Ebelik Öğrencilerinin Akran Desteği Ölçeği Alt Puan Ortalamaları ile Aile Yapısı Arasında Anlamlılık Durumu (N=260)

	Aile Yapısı		t ve p	Kardeş Varlığı		t ve p
	Çekirdek	Geniş		Var	Yok	
Fiziksel Yardım	25.54±6.12	23.96±6.06	1.682; 0.094	25.34±6.01	22.36±8.28	-1.583; 0.115
Akademik Yardım	10.95±2.97	10.37±3.00	1.253; 0.211	10.89±2.92	9.54±3.93	-1.469; 0.143
Duygusal Yardım	10.99±3.01	10.64±2.96	.764; 0.445	10.95±2.95	10.27±4.14	-.733; 0.464
Toplam	47.49±11.37	44.98±11.00	1.444; 0.150	47.19±11.06	42.18±16.07	-1.439; 0.151

t: parametrik bağımsız gruplarda t testi

(Tablo 3). 2015 yılında Tozoğlu ve arkadaşları tarafından yapılan araştırmada sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören bireylerin fiziksel yardım alt ölçeği puan ortalamaları, diğer bölümlerde öğrenim gören bireylerden yüksek olduğu belirlenmiştir.¹⁹

Bu çalışmada, hemşirelik ve ebelik öğrencilerinde akran desteği ölçeği toplam alt puan ortalamaları ile bölümü arasında anlamlı fark saptandı (U;p: 8.973.000; 0.032). Toplam alt puan arasındaki farkın öğrencilerin birbirine yakın iki meslek olmalarına rağmen, farklı klinik ve uygulama alanlarının olması ve cinsiyet dağılımlarının farklı olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Çalışmanın bu sonucu Çırpan ve Çınar'ın 2013 yılında yapmış oldukları araştırma sonucuyla örtüşmektedir.⁸ Ayrıca, ebelik ve hemşirelik bölüm öğrencileri arasında Akran Destek Ölçek alt puanları arasında fark bulunmadı. Çalışkan ve Çınar'ın çalışmasında ise ebelik ve hemşirelik bölüm öğrencileri arasında Akran Destek Ölçek alt puanları farklı bulunmamıştır.¹³ Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinde yapılan bir başka araştırmada da arkadaş desteği ile hemşirelik, ebelik ve sağlık memurluğu bölümleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır¹⁴(Tablo4).

2015 yılında Tozoğlu ve diğerleri tarafından yapılan araştırmaya göre de spor yapan öğrencilerin akran desteği düzeyinin, spor yapmayan öğrencilerden yüksek olduğu gözlenmiştir. spor bireyin, ruhsal ve fiziksel gelişimini etkilediği düşünülmektedir.¹⁹

Çalışmada, hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin geniş ya da çekirdek aile yapısına sahip olanların, kardeş varlığının fiziksel yardım, duygusal yardım, akademik yardım açısından aralarında bir fark görülmezken, puan ortalamalarına bakıldığında kardeşi olmayanların daha çok fiziksel yardıma ihtiyacı olduğu düşünüldü(Tablo5). Bu durum aile faktörü, ilişkiler ve paylaşımın ölçek puanı üzerinde etkili olduğunu ortaya koydu.

Sonuç

Araştırma sonuçlarına göre; Akran Desteği Ölçeğinin alt boyut puanları fiziksel yardım puanı duygusal yardım puanından daha yüksek ve akademik yardım puanı da duygusal yardım puanından daha yüksek olduğu, Akran desteği ölçeği puanları bölüm, aile yapısı ve sahip olduğu kardeş yapısına göre değişmediği, ölçek alt boyutları arasında pozitif ilişki olduğu sonucuna varıldı. Bu sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur:

Akran ilişkilerinde öğrencilerin sadece birbirlerine fiziksel yardım boyutunda kalmamaları için birlikte çalışabilecekleri ortamların sağlanması, grup çalışmalarına yönlendirilmesi, sportif etkinliklere katılımları desteklenmesi, danışman ve öğrenci ile birlikte etkinliklerin düzenlenmesi, danışmanlarının yardımına ihtiyaç hissettiklerinde kolay ulaşabilmelerinin sağlanması ve üniversiteye gelmiş hala akran ilişkilerinde sorun yaşayan öğrencilere özel destek programları hazırlanması önerilir. Ayrıca, sosyal projeler yapılarak öğrencilerin yardımlaşma, dayanışma yetenekleri geliştirilebilir. Ülkemizde okul öncesi dönemden başlayarak üniversite öğrencilerinin de dahil edildiği akran ilişkileri, akran dayanışma ve yardımlaşmasının farklı değişkenler açısından incelenmesi önem taşımaktadır.

Kaynaklar

- Demirbilek M. Yurtlarda kalan öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri, arkadaşlık ilişkileriyle bağlantılı sorunları ve çözümüne yönelik bir model denemesi. Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi.2012; 1(3): 1-24.
- Ateş B. Orta öğretim öğrencilerin sosyal destek algılarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. Akademik Bakış Dergisi. 2012; 30:1-16.
- Kaymak D. Üniversite danışmanlığında akran desteği: bir bölüm. akranlığı projesi uygulaması. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi. 2008; 23: 22-29.
- Çalışkan T, Çınar S. Akran desteği: Geçerlik güvenilirlik çalışması. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi.2012; 2(1): 1-7.
- Nazlı S. Kapsamlı gelişimsel rehberlik programları. Savaş Yayınevi. 3. Baskı. Ankara 2008: 94-98.
- Aladağ M, Tezer E. Akran danışmanlığı nedir? ne değildir? Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi. 2007; 27 (83): 139-152.
- Ünver V, Akbayrak N. Hemşirelik eğitiminde akran eğitim modeli. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi. 2013; 6(4): 214-217.
- Çırpan F, Çınar S. Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde akran desteği ile akademik başarı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi. 2013;3(4): 191-199.
- McKenna L, French J. A step ahead: Teaching undergraduate students to be peer teachers. Nurse Education in Practice. 2011; 11(2): 141-145.
- Yava A, Çiçek H. Hemşirelik eğitiminde yeni bir yaklaşım: Akran Koçluğu. Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi. 2016; 65-71.
- Topping KJ. Trends in peer learning. Educational Psychology.2005; 25 (6): 631-645.
- Arslan S, Akın A. öğrenci akademik destek ölçeği türkçe formu: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2014;29(3):1-7.
- Çalışkan T, Çınar S. Akran Desteği: Öğrencilerin sınıf ortamı ve uygulama alanlarında birbirleriyle yardımlaşma durumlarının değerlendirilmesi. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi.(Sempozyum Özel Sayısı) 2010; 226-233.
- Keskin G, Sezgin B. Bir grup ergende akademik başarı durumuna etki eden etmenlerin belirlenmesi. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi. 2009; 4 (10): 3-18.
- Doğan T, Yıldırım İ. Üniversite öğrencilerinin iyilik halinin "arkadaşlık" ve "sevgi" boyutlarının incelenmesi. Eurasian Journal of Educational Research. 2006; 24: 77-86.
- Özkaleli S, Tengirşek İ. Öğrencilerin yurt ve üniversitede karşılaştıkları sorunların yaşantılarına nasıl yansıtıldığının, bu sorunları çözümlenmede hangi yollara başvurdıklarının ve psikososyal servislerden ne gibi yardımlar almak istediklerinin belirlenmesi. Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü,2000;Ankara. <https://scholar.google.com.tr/scholar?q=Özkaleli+S%2C> (Erişim Tarihi: 1-Eylül 2016).
- Çırpan F. Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde akran desteği ile akademik başarı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. İstanbul Üniversitesi: Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: 2013.
- Kuo CL, Turton MA, Hsieh JL, Tseng HF, Hsu CL. Measuring peer caring behaviors of nursing students: Scae development. International Journal of Nursing Studies 2007; 44: 105.
- Tozoğlu E, Bayraktar G, Cingöz B, Yurttaş H. Akran desteği düzeyine sporun ve farklı değişkenlerin etkisi. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi.2015; 3(9): 57-67.
- Mete S, İsbir G, Tokat M, Vural F. Hemşirelik öğrencilerinin klinik eğitimde akran eğitimine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi.2011; 8 (3): 16-25.
- Thompson B, Mazer JP. Collage student ratings of student academic support: Frequency, importance, and modes of communication. Communication Education. 2009; 58(3): 433-458.
- Mazer J P, Thompson B. The validity of the student academic support scale: Associations with social support and relational closeness. Communication Reports. 2011;24(2):74-85.
- Nicpon MF, Huser L, Blanks EH, Sollenberger S,Befort C. The relationship of loneliness and social support with college freshmen's academic performance and persistence.Journal of College Student Retention. 2007;8(3): 345-358.